

Рецензия

от проф. д-р Огнян Георгиев Симеонов, област на висшето образование
“Социални, стопански и правни науки”, професионално направление
“Икономика”(Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската
дейност), УНСС

Относно: Провеждане на конкурс за академична длъжност “професор” в
област на висшето образование “Социални, стопански и правни
науки”, професионално направление “Икономика” (Счетоводна
отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност) от
Бургаски свободен университет - ЦИУН.

В обявения конкурс за “професор” участва доц. д-р Николай Стоянов
Колев. Той е роден през 1957 год. Придобил е магистърска степен по
специалност “Счетоводство” във ВФСИ-Свищов през 1984 год. От 1985 до
1988 год. е докторант към същото висше училище, като през 1990 год.
придобива научната степен “кандидат на икономическите науки”. През
1996 год. му е присъдено научното звание “доцент” по научната
специалност “Икономика и управление (управленска отчетност)”. До 1996
год. работи във ВФСИ-Свищов, а от тогава досега е редовен доцент в
Бургаски свободен университет. През 1992 год. специализира по
счетоводство и одит в KPMG-Лондон, а през 1996 год. капиталово
бюджетиране в университет в Рен-Франция.

**От представените документи по конкурса могат да бъдат
направени следните основни изводи за съответствието на научно-
изследователската и учебно-преподавателската дейност на кандидата**

с основните и допълнителните количествени изисквания за заемането на академичната длъжност “професор” в Бургаски свободен университет – Център за икономически и управленски науки:

1. Кандидатът е придобил образователна и научна степен “доктор” и научното звание “доцент” в същата научна област, в която е обявен конкурса. Има 15 години преподавателски стаж като “доцент” в БСУ, при изискуеми поне две. В периода 2002/2003-2011/12 учебни години има аудиторна заетост от 6416 часа при минимално изискуеми поне 2000 въобще. Тематиката на преподаваните дисциплини е в областта на научната специалност, по която е обявен конкурсът.

2. Кандидатът има публикувани две рецензирани самостоятелни монографии по тематиката на конкурса след приключването на предходната хабилитационна процедура, при изискване за поне една. Общият обем на двете монографии е 324 печатни страници. Освен това той участва в колективна монография, която е издадена в хода на предишната хабилитационна процедура, но не е включена в списъка с публикации за присъждане на научното звание “доцент”. Обемът на самостоятелния текст на кандидата в тази монография е 112 печатни страници. Тази монография също се приема за рецензиране. Кандидатът е публикувал и още една, четвърта монография, която обаче не е по тематиката на конкурса.

3. Кандидатът има издадени след приключването на предходната хабилитационна процедура 8 учебника, които са по тематиката на конкурса. Допълнително кандидатът участва в конкурса със съавторство в учебник, който е издаден по време на предходната хабилитационна процедура, но не е включен в списъка с публикации за присъждане на научното звание “доцент”. Това съавторство също се приема за рецензиране. Освен това кандидатът е автор и съавтор на още 13 учебника

и учебни помагала, които не се предлагат за рецензиране, поради това, че не попадат в тематиката на конкурса.

4. Кандидатът има публикувани 2 научни студии и 1, която е приета за публикуване, 14 статии (една от които е по време на предходната хабилитационна процедура, но не е включена с публикациите, с които се кандидатства за научното звание “доцент”, както и една, която е под печат), 24 доклада на научни конференции. Общият брой на тази група публикации е 41, при изискуеми поне 20. Обемът им надхвърля 25 издателски коли. При изискване поне 5 от тях да са публикувани извън България са публикувани 5. Всички посочени публикации са по тематиката на конкурса. Освен това кандидатът има още 1 статия и 2 доклада, които са извън тематиката на конкурса и не се предлагат за рецензиране.

5. Кандидатът е участвал в 4 научно-приложни проекта по тематиката на конкурса, от които един по международна програма. По това допълнително изискване на Центъра по икономически и управленски науки, кандидатът не отговаря изцяло, тъй като там се предвижда кандидатите за длъжността да са участвали в поне 5 проекта, от които в ръководството на поне два проекта с крайни възложители национални и международни институции. Освен това, обаче, следва да бъде отчетено, че кандидатът е участвал в още 12 приложни проекта, които не са по тематиката на конкурса, като на три от тях е бил координатор. Три от проектите са по международни програми. В този смисъл приемам, че кандидатът отговаря и на това изискване за заемане на академичната длъжност “професор” в Бургаския свободен университет. Основание за това ми дава факта, че и трите проекта по международни програми, както и част от останалите, са свързани с проблеми на висшето образование. По един от проектите кандидатът е водил лекции във френски университет.

Налага се изводът, че по своите количествени характеристики научно-изследователската и учебно-преподавателската дейност на доц. д-р Николай Колев отговаря и надхвърля основните и допълнителните количествени изисквания за заемане на академичната длъжност “професор” в Бургаски свободен университет – Център за икономически и управленски науки.

От справката за научните приноси и приложените публикации в документацията по конкурса могат да бъдат направени следните основни изводи за качествените характеристики на научно-изследователската и учебно-преподавателската дейност на кандидата:

1. Кандидатът претендира за теоретични приноси относно идентифицирането на предметната област на управленската отчетност, в т.ч. нейното обособяване от финансовата отчетност, извеждането на преден план на самоусъвършенстването на управленската отчетност като неин предмет, появата на стратегическа управленска отчетност, включването в предметната област на стойностно неизмерими значими обекти и събития. Като цяло приемам тази заявка на кандидата. Основните му постижения свързвам с избраната от него гледна точка – движещите мотиви за развитието на управленската отчетност, в т.ч. на нейната предметна област, да се търсят в информационните потребности на управлението. Това е гледна точка, която диаметрално се различава от гледната точка, когато управленската отчетност или управленското счетоводство се разглежда като система, която се надгражда над финансовото счетоводство и го допълва, като дава допълнителни възможности за обработка на счетоводната информация.

Избраната гледна точка логично води до извода, който изцяло подкрепям, че като предмет на управленската отчетност трябва да бъдат дефинирани и стойностно неизмерими обекти и събития. Т.е.

управленската отчетност да излезе извън предметната област на финансовата информация. Изследванията от последните години категорично доказват, че използваните планово- контролни показатели в управлението радикално са променили своята структура. Финансовите показатели вече представляват не повече от 33-35% от всички планово- контролни показатели, като значително се е увеличил относителния дял на нематериалните показатели. Очевидно не само нарастването, но и запазването на полезността на управленската отчетност за управлението, налага обхващането на информацията за състоянието на тези показатели, с всички произтичащи от това последствия за овладяване на подходите, методите и инструментариумите за измерване на техните значения.

Подкрепям също така изводите на кандидата за необходимостта управленската отчетност от изключително ретроспективно ориентирана, което е плод на нейната досега изключителна свързаност със счетоводната информация, да се превърне в предимно проспективно ориентирана. Съгласен съм с кандидата, че основата за това е управленската отчетност по-цялостно да обслужи изграждането и актуализирането на все по- комплексни модели на бизнеса и въобще функционирането на организациите.

Свършено основателно, според мен, кандидатът поставя въпроса за обхвата на понятието “отчетно обособена единица” до “границите на всички фактори на успеха на една организация”. Този въпрос, обаче се решава естествено с превръщането информационното поддържането на моделите на бизнеса и функционирането на организациите в предмет на управленската отчетност. Ориентираната към бъдещето управленска отчетност и разбирането за отчетно обособените единици всъщност са две страни на един и същ проблем. По-същият начин, като трета страна на проблема, може да възприет извода на кандидата за обхващането от управленската отчетност на факторите на успеха на организацията.

Внимание заслужава тезата на кандидата, че управленската отчетност следва да обхваща и неквантифицирана информация. Бих искал, обаче да обърна внимание върху това, че тази информация следва да бъде генерирана на основата на определени стандарти, предвиждащи в т.ч. обработката на съответна квантифицирана информация. Като пример в това отношение бих посочил Рамката за коментarii на мениджмънта по финансовите отчети, която е възприета от Международната федерация на счетоводителите.

Може би не съм успял в достатъчна степен да осмисля твърдението на автора, че самоусъвършенстването на процесите по идентифициране на управленска информация също представлява предмет на управленската отчетност, но на този етап то ми се струва неправомерно. Всяко усъвършенстване е плод на иновация, теоретичните основи на които са предмет на други научни дисциплини. Ако и в бъдеще кандидатът иска да продължи да защитава това свое твърдение, той трябва убедително да докаже, че спецификата на иновациите в управленската отчетност е толкова голяма, че трябва да се обособи самостоятелна научна предметна област относно тези иновации.

В крайна сметка, подкрепям претенциите на кандидата за научни приноси при идентифицирането на предметната област на управленската отчетност и считам, че това дава основание да бъде направен извода негов цялостен принос в развитието на науката и образованието по управленска отчетност в България.

2. Работата на кандидата по множество приложни проекти е довела до разработването и представянето на редица авторски методики за решаването на важни практически проблеми относно калкулирането, оценките и отчитането, счетоводните интерпретации и др.. Несъмнено тези методики представляват принос за усъвършенстването на практиката в съвременни условия. В редица свои публикации кандидатът представя

пред българската научна общност и практиката водещи идеи за усъвършенстване на управленската отчетност в световен мащаб и съдейства за тяхното популяризиране и осмисляне. В този смисъл, според мен, на кандидата следва да бъдат признати и приноси от научно-приложен характер, свързани с проектирането и внедряването на системи за калкулиране, както и за приложението на методи и модели за измерване, оценки и отчитане на различни категории активи и пасиви, както и за моделиране на бизнеса, в т.ч. при участието на нематериални показатели.

Приемайки като цяло заявените от кандидата теоретични и практико-приложни приноси, същевременно съм длъжен да отбележа, че в някои от случаите не е налице необходимата обосновааност, изложението и анализът на доказателствата са фрагментарни. Понякога кандидатът се стреми да бъде повече убеждаващ, отколкото убедителен, изложението е описателно и есеистично, не се прави достатъчен анализ на противоположни гледни точки и не се разкрива тяхната несъстоятелност.

Независимо от тези и други възможни критични бележки към научно-изследователската дейност на кандидата, считам че по своите качествени характеристики, намерили отражение в представените за рецензиране публикации, тя отговаря на изискванията за заемане на академичната длъжност “професор” в Бургаски свободен университет – Център за икономически и управленски науки.

Нямам впечатления от учебно-преподавателската дейност на кандидата, но от представените за рецензиране учебници и учебни пособия мога да направя извода, че тя е на високо равнище, при подготвени няколко самостоятелни учебни курса и стремеж към интердисциплинарен подход и авторски поглед към проблематиката.

В заключение, имайки предвид както количествените, така и качествените характеристики на научно-изследователската и учебно-преподавателската дейност на доц. д-р Николай Стоянов Колев, предлагам на уважаемото научно жури да му бъде присъдена академичната длъжност “професор” в Бургаски свободен университет – Център за икономически и управленски науки.

7 декември 2011 год.

Рецензент:

/проф. д-р Огнян Симеонов/